

**ВНЕСОК В. Д. СИМОНЕНКА У РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ
ОРІЄНТАЦІЇ. ДІЯЛЬНІСТЬ ЛАБОРАТОРІЇ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ
ГЛУХІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ**

Зінченко Володимир Павлович

кандидат педагогічних наук, доцент

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка вже 150 років плекає педагогічні кадри.

Історія закладу освіти пов'язана з долями видатних педагогів, дослідників і організаторів освіти. Серед них виділяється постать колишнього декана факультету загально технічних дисциплін, проректора з навчальної роботи доктора педагогічних наук, доктора економічних наук, професора Віктора Дмитровича Симоненка.

У біографії вченого відобразились всі сходинки становлення його як особистості і організаційно-педагогічного зростання [2].

Після закінчення в 1952 році семирічної школи навчався у Таращанському технікумі механізації сільського господарства.

З 1956 по 1959 рік працював майстром виробничого навчання Путивльського ремісничого училища із механізації сільського господарства № 6 .

У 1959—1965 рр. заочно навчався в Українській інженерно-педагогічній академії за спеціальністю «Технологія машинобудування, металоріжучі верстати та інструменти».

Працював у ПТУ, яке з Путивля було переведене до Ворожби. Викладач спецдисциплін, заступник директора із культурно-виховної роботи, заступник директора з навчальною роботи. З 1966 року - директор сільськогосподарського профтехучилища № 6.

З 1969 по 1970 рік - директор Глухівського технікуму гідромеліорації та електрифікації сільського господарства ім. С. А. Ковпака.

Трудову діяльність В.Д. Симоненко розпочав у 1956 році в Путивльському з 1970 по 1976 рік на адміністративній роботі.

30 серпня 1976 року В.Д. Симоненко перейшов до Глухівського державного педагогічного інституту ім. С. М. Сергєєва-Ценського на посаду старшого викладача кафедри трудового навчання й креслення, а 8 вересня цього ж року обраний на посаду декана факультету загальнотехнічних дисциплін.

Він пройшов шлях від викладача до завідувача кафедри трудового навчання, декана факультету підготовки учителів праці, проректора з навчальної роботи інституту.

19 квітня 1978 року після навчання в аспірантурі захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Упродовж творчої діяльності Віктор Симоненко приділяв увагу дослідженню проблем профорієнтації. Професійну орієнтацію він розглядав як одну з найважливіших складових трудової підготовки учнів, їх політехнічної освіти.

У 1988 році присуджена наукова ступінь доктора педагогічних наук. Цього ж року він був обраний за конкурсом до Брянського державного педагогічного інституту, де продовжував працювати до кінця життя (2006 р.).

У 2002 р. захистив докторську дисертацію з економіки, пов'язану з інноваційними аспектами освіти: «Технологізація та інноваційність освіти як стратегічний фактор промислового підйому в ринкових умовах». З 1994 – Член-кореспондент РАО.

Віктор Дмитрович - автор багатьох наукових праць з педагогіки і економіки, підручників з трудового навчання та технологій для загальноосвітніх шкіл. Він підготував понад 150 кандидатів і докторів наук. Але не можна забувати про той внесок, який він зробив у таку актуальну проблему, як професійна орієнтація молоді.

Саме Глухівський період діяльності науковця пов'язаний з розробкою проблем професійної орієнтації й створенням потужного колективу однодумців-дослідників на базі лабораторії професійної орієнтації, яка була створена при кафедрі трудового навчання інституту у 1977 році. На тривалий час вона стала провідним центром з розробки проблем професійної орієнтації в Україні та Радянському Союзі.

Фундатором лабораторії був завідувач кафедри трудового навчання і креслення, декан загальнотехнічного факультету, кандидат економічних наук, доцент В.Д. Симоненко. Лабораторія була обладнана спеціальними психодіагностичними приладами, більшість з яких розроблена і виготовлена співробітниками, літературою, комп'ютерною технікою.

В цей час В.Д. Симоненком та колективом співробітників лабораторії підготовлено багато низку праць з професійної орієнтації: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, статей, які відображають різні аспекти професійної орієнтації. Серед них навчальний посібник «Професійна орієнтація в процесі трудового навчання», яким користуються до цього часу учителі технологій. В цих працях було сформульовано сутність та структуру профорієнтації у закладах освіти, принципи, форми, методи, визначено профорієнтаційної роботи.

Співробітниками лабораторії профорієнтації були створені профорієнтаційні комп'ютерні програми, комплекс оригінальних психодіагностичних приладів. Серед них «Темп-1» – для вивчення темпу рухів, «Координometr» – для вивчення рівня розвитку координації рухів, «Вибір-1» – для вивчення латентного періоду реакції в умовах вибору, «Хронорефлексометр» – для вивчення латентного періоду реакції, «Консультант» – для використання у вивченні індивідуальних особливостей з метою професійної консультації, «Гомеостат» – для вивчення особливостей адаптації у груповій роботі тощо. Один із цих приладів «УДП-1» – універсальний діагностичний прилад для комплексного дослідження індивідуальних професійно-важливих якостей) експонувався на Виставці досягнень народного господарства УРСР у 1986р., а його розробники були відзначені медалями і дипломами [1].

Лабораторія тісно співробітничала з відділом трудового навчання Українського науково-дослідного Інституту педагогіки, яким керував тоді В.М. Мадзігон.

На базі лабораторії систематично проводились наукові семінари, міжвузівські науково-практичні конференції з питань організації профорієнтаційної роботи.

Окрім розробки теоретичних положень профорієнтаційної роботи, багато зусиль В.Д. Симоненко багато часу приділяв створенню кабінетів професійної орієнтації різних навчальних закладів та установ (загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, педагогічних інститутів, навчально-виробничих комбінатів, промислових підприємств).

Саме цей період характеризується розробкою і впровадженням у освітній процес загальноосвітньої школи курсу «Основи виробництва і вибір професії», «Основи вибору професії».

Дуже широким був підхід до розробки основ профорієнтаційної роботи. Досліджувались проблеми профорієнтації в процесі вивчення загальноосвітніх предметів (біології, географії, хімії, фізики, математики, трудового навчання), позакласної та позанавчальної роботи; розробки прикладних аспектів професіографії (посібники: «Професії сільськогосподарського виробництва», «Професії промисловості», «Професії сфери обслуговування»).

До важливих досягнень очолюваного В.Д. Симоненком факультету варто віднести започатковану підготовку профорієнтологів – учителів трудового навчання, методистів з професійної орієнтації. Для їх підготовки на базі лабораторії був розроблений зміст навчання, який відобразився у низці опублікованих навчальних програм, навчальних посібників та методичних рекомендацій. Зокрема «Основи теорії професійної орієнтації», «Основи професіографії», «Методика профорієнтаційної роботи», «Професійна психодіагностика з практикумом», «Використання ЕОМ у профорієнтації», «Державний екзамен з професійної орієнтації», «Профорієнтаційна практика».

Окрім проблем професійної орієнтації вчений приділяв увагу дослідженню різних напрямів технологічної освіти та трудового навчання [3].

Саме він запропонував широко реалізовувати у технологічній освіті проектний підхід, поєднувати технологічну освіту з економікою і підприємництвом, використовувати можливості комп'ютерів у освітньому процесі.

Виховна робота була постійно у центрі уваги декана факультету і проректора. За його ініціативи і підтримки активізувались фізкультурно-оздоровчі заходи (спартакіади між факультетами, естафети, кроси), до яких залучались не тільки студенти, а й викладачі.

Окремо слід відзначити багатоденні походи до 9 травня місцями партизанської слави. Задовго до заходу формувались загони студентів, очолювані кураторами. Всі учасники проходили обов'язковий медичний огляд. За методичної допомоги викладачів кафедри фізичного виховання розроблялись маршрути, готувалось туристичне обладнання та інвентар.

Але особливо слід звернути увагу на згуртовану В.Д. Симоненком групу однодумців, які розробляли й продовжують розробляти проблеми професійної орієнтації в сучасних умовах. Всі вони вийшли з лабораторії професійної орієнтації і є послідовниками науковця. Серед них М.С. Янцур, В.П. Зінченко, О.М. Зайцева О.М., О.М. Литвин, Г.В. Ігнатенко (Сивенко), Г.О. Воїтельова (Козінцева), В.Б. Харламенко, Н.А. Гришаківа (Шевченко), М.Б. Коломієць, С.В. Осадчий та багато інших.

До особистісних якостей вченого можна віднести лідерство, цілеспрямованість, бачення перспективи і здатність визначати актуальні проблеми, людяність, допомога іншим.

Робота з професійної орієнтації, започаткована В.Д. Симоненком не припиняється в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка і нині, зокрема студентам пропонується курс «Профорієнтологія і кар'єра».

Література

1. Зінченко В.П., Щербина В.А. Про деякі питання розробки і впровадження універсального профдіагностичного приладу УДП-1. Актуальні питання підвищення ефективності профорієнтації молоді в умовах реалізації реформи школи. Перм, 1985.- С.115-118.
2. Крижанівський В. М. Матеріали до біографічного словника «Науково-педагогічні працівники Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка, 1952—1991 рр.» (літера «С, Х, Ш, Ю»). *Історичні студії суспільного прогресу*. 2017. Вип. 5. С. 311—333.
3. Симоненко В.Д., Зінченко В.П., Янцур М.С. Програми педагогічних інститутів. Збірник програм з професійної орієнтації учнів. Київ, 1993. 37 с.

В'ЯЧЕСЛАВ КУБИЦЬКИЙ: ВИДАТНИЙ ФІЗИК ТА ПЕДАГОГ

Гриценко Андрій

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, правознавства та методики навчання

Народився В'ячеслав Антонович Кубицький 19 квітня 1924 року в м. Львів у родині поляків. Другу світову війну у вигляді «визвольного походу Червної армії» він зустрів 15-річним підлітком. Незадовго до німецького вторгнення закінчив 9-й клас середньої школи № 7 рідного Львова. Після повернення радянської влади, 20-річний В'ячеслав у лютому 1944 року був мобілізований до лав Радянської Армії. Відчув тяготи війни у складі 2-го Українського фронту, брав участь у бойових діях на території Румунії, Угорщини, Австрії, Чехії та Словаччини. З грудня 1944 р. і до кінця війни перебував у складі 81-ї стрілецької дивізії, продовжує військову службу ще 8 років [1; 2].

У 1949 р. екстерном закінчив Глухівський технікум механізації та електрифікації сільського господарства за спеціальністю технік-електрик і відразу вступив на заочне відділення фізико-математичного факультету Глухівського учительського інституту, закінчивши його в 1951 році за спеціальністю «викладач фізики та математики». В цей час одружився з Мотроною Дмитрівною Бірюк – на 5 років молодшою. У Глухові вона працювала в майстерні побутокмбінату. Первісток Володимир народився в 1950 році, а другий син Олександр в 1955 р. [1; 2].

Після завершення надстрокової служби та демобілізації у травні 1952 р. В. Кубицький розпочав свою педагогічну діяльність учителем фізики в середній школі №1 селища Дружба Ямпільського району на Сумщині. Відразу показав себе здібним методистом, який брав участь у науково-практичних конференціях району, області та республіки, активно працював над проблемою вдосконалення ефективності шкільного